

V. mezinárodní setkání speleologů v Moravském krasu
II. ročník odborné konference

Kras, jeskyně a lidé 2023

u příležitosti 300. výročí historicky prvního sestupu člověka
do propasti Macocha v Moravském krasu
a
u příležitosti 45. výročí založení České speleologické společnosti

20.–24. 9. 2023
Sloup v Moravském krasu

II. cirkulář

Milí přátelé jeskyní a krasu,

přinášíme vám druhý cirkulář k připravovanému V. mezinárodnímu setkání speleologů v Moravském krasu a zároveň i ke II. ročníku odborné konference Kras, jeskyně a lidé.

Rozhodli jsme se tyto akce uspořádat, protože je milé trávit příjemný čas s lidmi, které spojují stejné zájmy. Naposled jsme podobné mezinárodní setkání u nás v České republice měli v roce 2013, kdy se v Brně konal 16. Mezinárodní speleologický kongres. A tak jsme se my organizátoři dali po letech opět dohromady a věříme, že toto setkání bude neméně úspěšné.

Termín konání jsme vybrali v roce 2023 zcela záměrně. Připomínáme si totiž jedinečnou událost, která se stala před 300 lety. Do tehdejší nehlubší známé propasti světa Macochy (-134 m) se nechal spustit první člověk, provinciál minoritského kláštera v Brně Lazarus Shopper, a tak tento den můžeme považovat za počátek zájmu o zkoumání jeskyní v Moravském krasu.

Část sobotního dne našeho setkání bude věnována dobové rekonstrukci tohoto sestupu, kdy spustíme mnicha na dno Macochy.

V rámci setkání můžete navštívit nejzajímavější jeskyně Moravského krasu a můžete vidět i další zajímavosti jak v přírodě, tak i ve městě. Brno, druhé největší město České republiky, je od našeho místa konání vzdáleno pouhých 40 km. Více se dozvíte zde: www.gotobrna.cz.

Součástí setkání je i odborná konference Kras, jeskyně a lidé, která proběhne v kinosále kulturního domu ve Sloupu, a to v pátek 22. 9., i v sobotu 23. 9. od 9:00 do 17:00 h. Veškeré podrobnosti k této konferenci najdete v cirkuláři níže nebo také na webu.

Obě tyto souběžné akce pořádá Česká speleologická společnost ve spolupráci s organizacemi:

- Správa jeskyní České republiky: www.caves.cz
- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: www.nature.cz
- Česká geologická služba: www.geology.cz/extranet

a pod záštitou Mezinárodní speleologické unie UIS: www.uis-speleo.org/index.php/what-is-the-uis

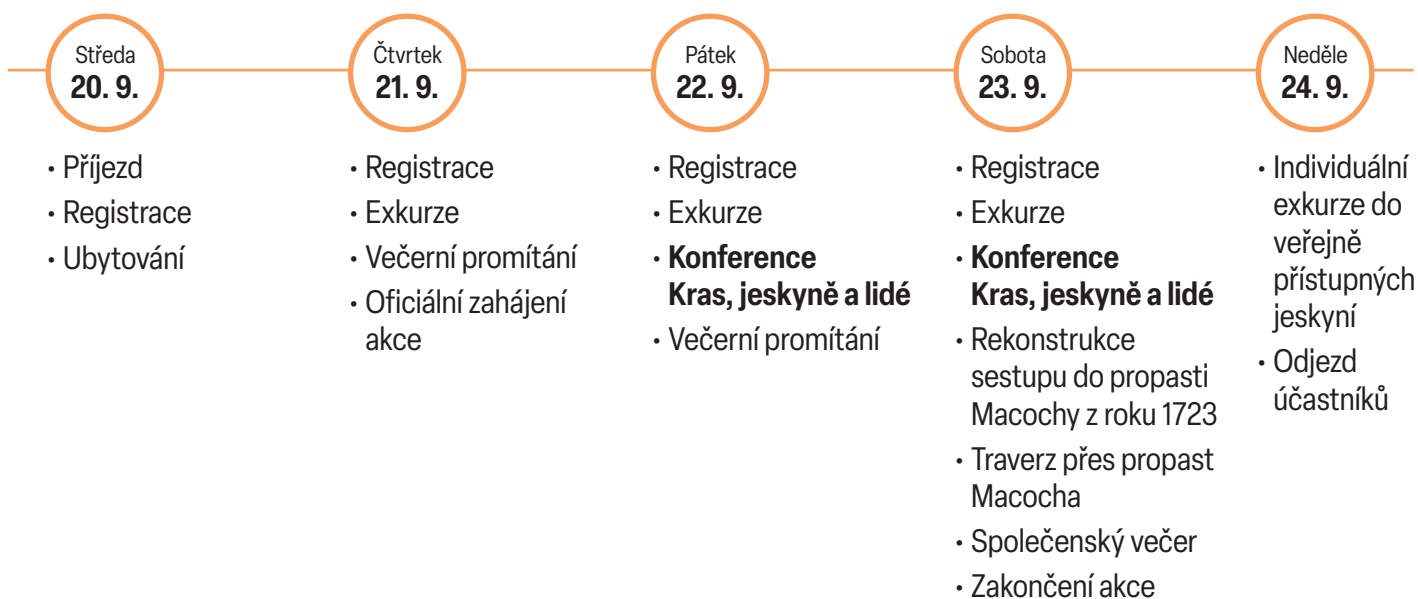
Vše, co se týká setkání i konference, najdete na: www.speleo.cz/karst2023

E-mail: karst2023@speleo.cz

Obsah

Denní program akce od 20. 9. do 24. 9. 2023	4
Registrace	4
Místo konání	5
Jak se k nám dostanete.....	6
Check-in.....	7
Oficiální jazyky.....	7
Oficiální měna – CZK.....	7
Ubytování.....	8
Stravování.....	11
Počasí	11
Doprovodný program.....	11
Konference Kras, jeskyně a lidé	12
EXKURZE.....	13
Exkurze do veřejnosti nepřístupných jeskyní Moravského krasu.....	15
Exkurze do přístupných jeskyní Moravského krasu.....	29
Ostatní exkurze	31
Veřejně přístupné jeskyně Moravského krasu	32
Výlety po okolí	32
Důležité kontakty	33

Denní program akce od 20. 9. do 24. 9. 2023

Registrace

Registrace bude přístupná na: www.speleo.cz/karst2023.

Jakmile registraci spustíme, budeme vás o tom informovat. Zaregistrujte se prosím včas, počet účastníků je omezen! Registrace na setkání i konferenci bude možná přes jeden registrační formulář. Kromě zadání obvyklých osobních údajů si budete vybírat typ registrace, nabízeny budou tři možnosti:

Formy účasti + účastnické poplatky:

Typ registrace	Cena do 30. 6. 2023	Cena od 1. 7. 2023
A / Registrace pouze pro KONFERENCI	990 Kč	+ 10 %
B / Registrace pouze pro SETKÁNÍ	2 560 Kč	+ 10 %
C / Sdružená registrace pro KONFERENCI a SETKÁNÍ	2 950 Kč	+ 10 %

Co obsahují jednotlivé druhy registrací?

	A pouze KONFERENCE	B pouze SETKÁNÍ	C KONFERENCE a SETKÁNÍ
účast na libovolných exkurzích	–	●	●
účast na jednáních konference	●	–	●
elektronický sborník z konference	●	–	●
možnost absolvovat traverz přes propast Macochu	–	●	●
zdarma vstup do všech zpřístupněných jeskyní v Moravském krasu a Muzea Blanenska – individuálně	●	●	●
vstup na doprovodnou výstavu	●	●	●
účast na společenském večeru	●	●	●
účast na ostatních společenských akcích	●	●	●

V registračním formuláři budete mít dále možnost vybrat si ubytování a rovněž zarezervovat místo na exkurzi, pokud to bude vámi zvolený typ registrace umožňovat – podrobnosti naleznete níže v příslušných kapitolách tohoto cirkuláře.

Místo konání

Městys Sloup v Moravském krasu, kulturní dům.

Sloup je severní vstupní branou do chráněné krajinné oblasti Moravský kras a významné poutní místo, jeho založení se datuje od poloviny 11. století.

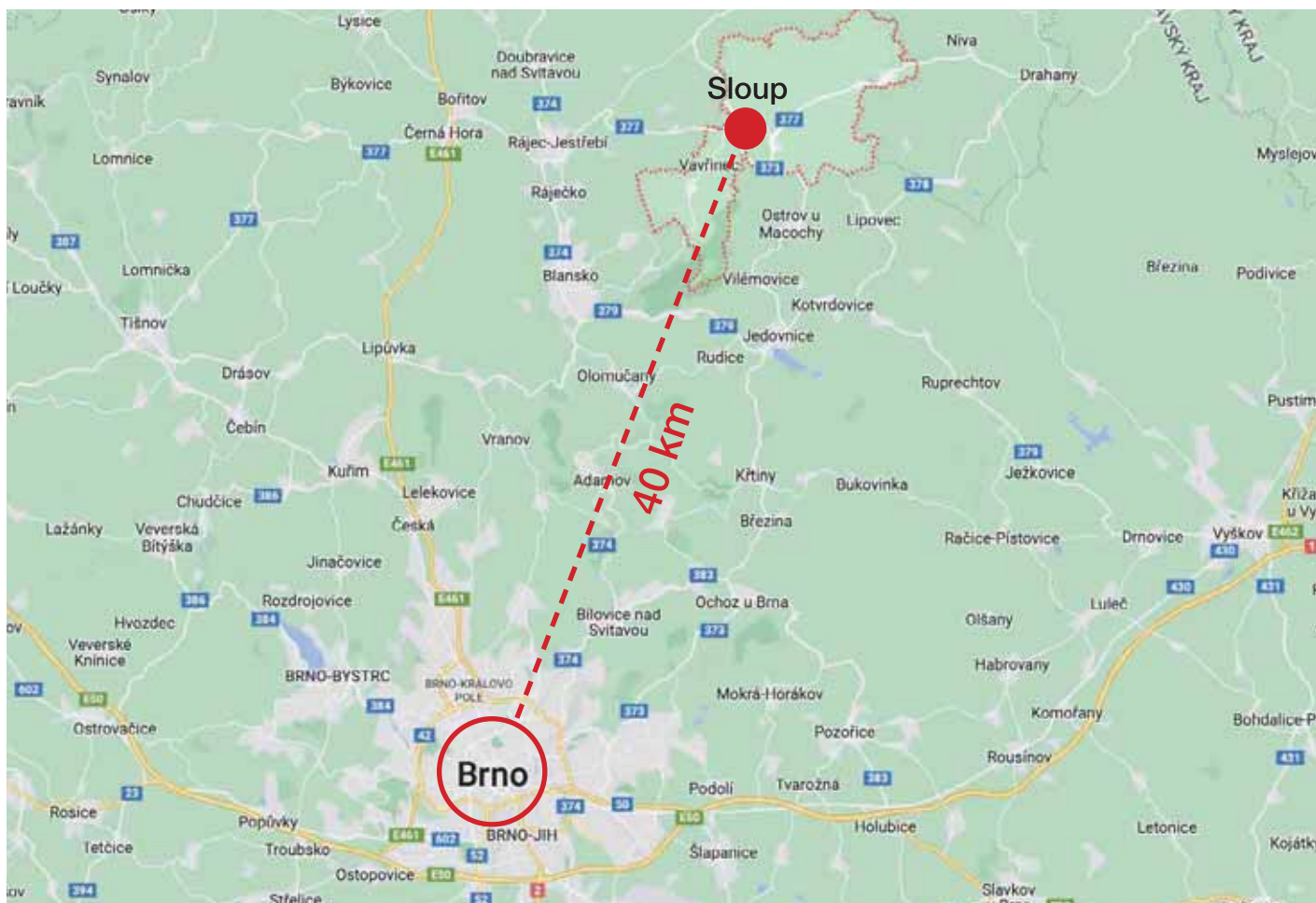
Přírodní dominantou a největší turistickou atraktivitou jsou místní Sloupsko-šošůvské jeskyně se světoznámou Eliščinou jeskyní, krápníkem Svícnem a jeskyní Kůlnou. Vstupnímu areálu jeskyní vévodí osamělé skalisko „Hřebenáč“.

Ze Sloupu jsou po turistických stezkách lehce dostupné všechny ostatní veřejnosti přístupné jeskyně Moravského krasu včetně propasti Macocha (jejich popis si přečtete níže).

Mezi kulturní památky městyse patří zejména barokní kostel Panny Marie Bolesné, postavený v letech 1751–1754. K registrovaným památkám patří také jeskyně Kůlna, v níž byly nalezeny kosterní pozůstatky neandrtálského člověka a která je evropským archeologickým unikátem.

Nejstarší historické památky v okolí jsou zříceniny hradů Blansek, Holštejn a Boskovice. Další dostupná poutní místa jsou Křtiny (18 km) a Vranov (25 km). Do města Brna je to ze Sloupu 40 km.

Místní kulturní dům, otevřený v roce 1975, má velký taneční sál s přísálím a galerií, víceúčelový sál se stupňovitým hledištěm. Tento kulturní sál pamatuje již desítky jeskyňářských akcí, tradičně se zde každoročně koná setkání českých jeskyňářů „Speleofórum“.

Jak se k nám dostanete

Městys Sloup v Moravském krasu se nachází ve vzdálenosti cca 40 km od města Brna (2. největší město v České republice), cca 220 km od hlavního města Prahy.

Letecky

Nejbližší letiště je v Brně, avšak s limitovaným počtem letů. Dále se dá k nám pohodlně dostat z letiště Praha (200 km) a Vídeň (120 km).

Autem

Do Brna po dálnici D1 (Praha–Brno a dále do Polska) a D2 ze Slovenska, Rakouska či Maďarska (Bratislava–Brno). Pro příjezd až na místo konání do Sloupu jsou souřadnice: 49.4158019N, 16.7373561E

Vlakem

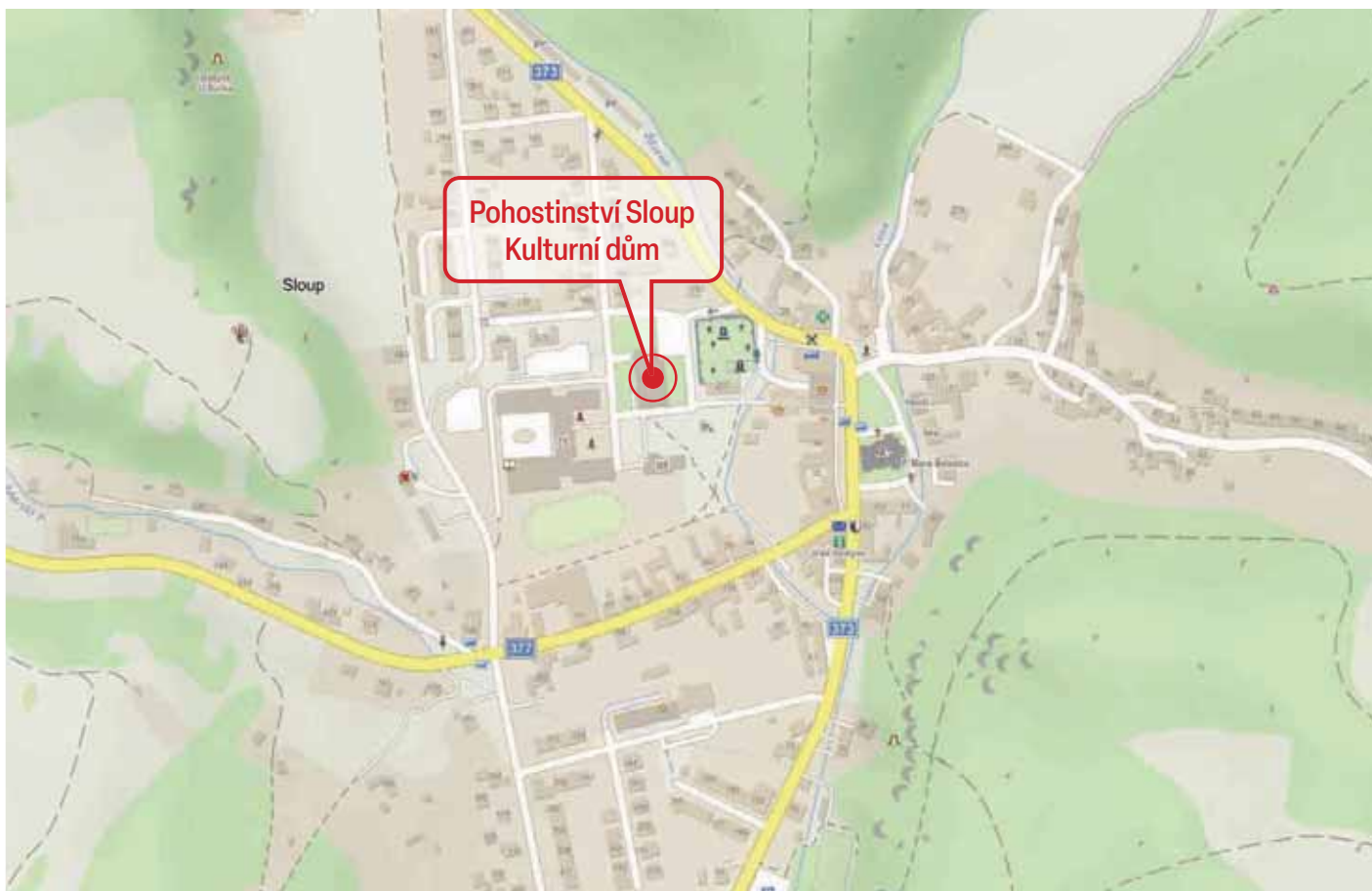
Vlakem je do Brna velice dobrá dostupnost, staví zde mezinárodní vlaky přijíždějící z Rakouska, Maďarska či Německa. Dále pak vlakem z Brna pokračujte do stanice Blansko a odtud autobusem.

Autobusem

Přímo do místa konání jezdí autobusová doprava. Nejlepší spojení z města Brna je vlakem do stanice Blansko. Vedle železniční stanice je autobusové nádraží, odkud odjíždějí autobusy č. 233 do městyse Sloup. Více o spojích najdete na www.idsjmk.cz/connection-finder/search.

Check-in

Kulturní dům Sloup v Moravském krasu – 49.4158019N, 16.7373561E

Oficiální jazyky

čeština, angličtina

Oficiální měna – CZK

Kurz 1 EUR je cca 24 CZK. Tento uvedený kurz je pouze orientační.

Důležité upozornění – v malých městech není bohužel všude možné platit kartou či měnou EUR. Myslete na to, mějte s sebou dostatečný obnos v českých korunách.

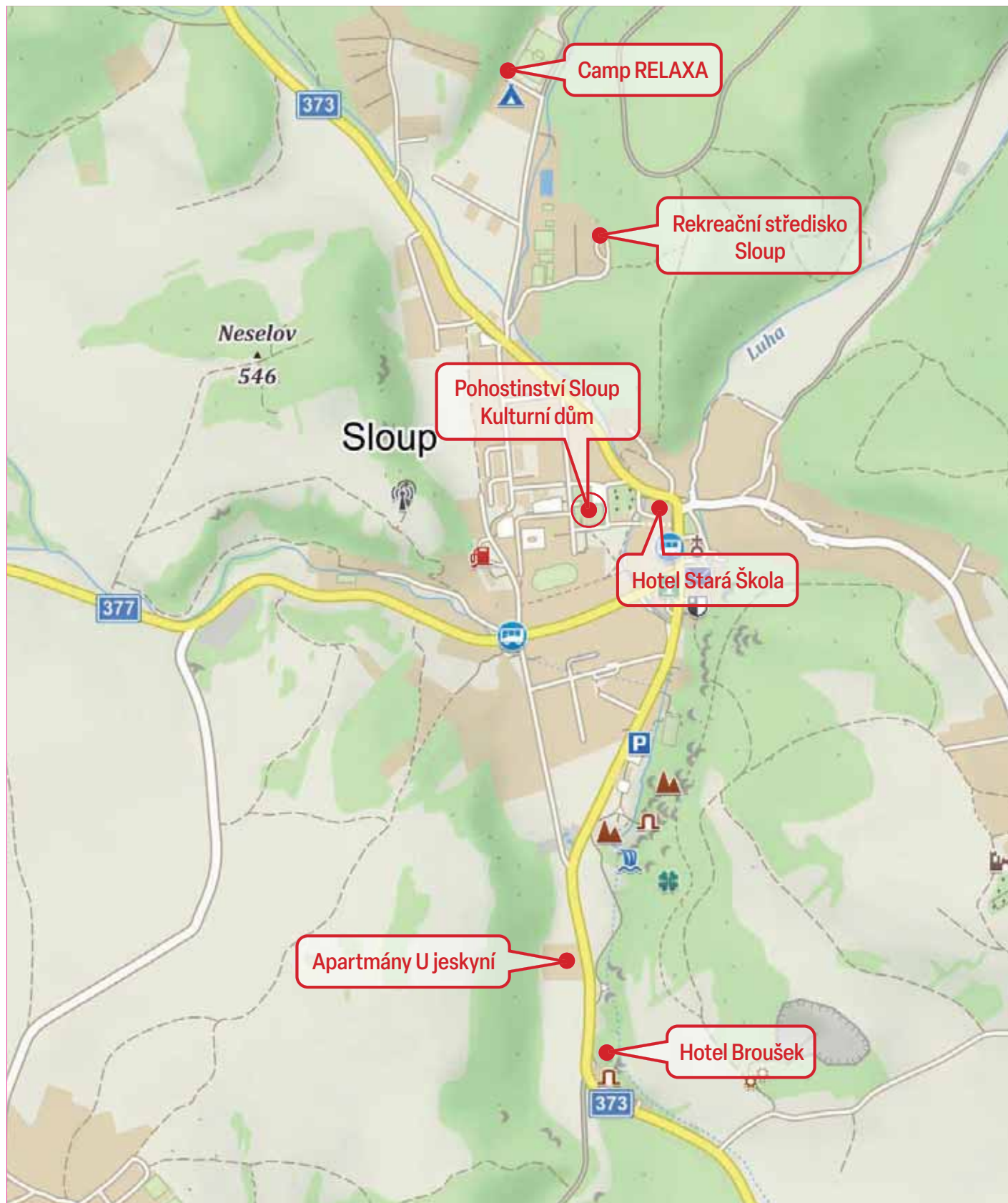
CZK si vyměníte ve větších městech v bankách či směnárnách. Nejbližší bankomat najdete ve městech Blansko nebo Jedovnice.

Ubytování

Z důvodu omezených ubytovacích kapacit ve Sloupu se v průběhu akce bude možné ubytovat pouze přes organizátora akce, doporučujeme vám tedy objednat ubytování přímo v průběhu registrace.

Budeme se zde řídit heslem „Kdo dřív přijde, ten dřív bydlí“.

V nabídce jsou nejrůznější typy ubytování, od kempu až po hotely.

1. Kemp RELAXA

Možnost přespání ve vlastních stanech, karavanech a obytných vozech.
www.camp-sloup.cz

2. Letní chatky

Z kapacitních důvodů budou chatky obsazovány do plného počtu ubytovaných – tj. 4 osoby.

Při registraci prosím v příslušném políčku uveďte jméno požadovaného spolubydlícího, případně vám bude spolubydlící přidělen. V chatkách nejsou elektrické zásuvky. Možnost nabíjení telefonů bude vyřešena na registraci a na dalších místech.

www.rs-sloup.cz/cz/ubytovani/chatky

3. Ubytovna

Pokoje po 2, 3 či 4 ubytovaných, při registraci prosím v příslušném políčku uveďte jméno požadovaného spolubydlícího. Zde je možné za příplatek mít samostatný pokoj.

www.rs-sloup.cz/cz/ubytovani/penzion

4. Hotely

Dvoulůžkové pokoje.

Zde je opět možné za příplatek mít samostatný pokoj.

www.staraskola.cz

www.hotelbrousek.cz

Všechna ubytovací zařízení vč. venkovních prostor jsou nekuřácká!

! **Jste-li větší skupina a chtěli byste bydlet společně, ozvěte se prosím e-mailem na registraci karst23.register@gmail.com, budeme mít možnost nabídnout vám ubytování ve vícelůžkových apartmánech.**

Ceny ubytování

Typ ubytování	Cena za osobu a noc
Kemp RELAXA – stany, bez elektřiny	290 Kč
Kemp RELAXA – karavany a obytné vozy, vč. el. přípojky	390 Kč
Letní chatky, bez elektřiny, jen světlo	390 Kč
Ubytovna	490 Kč
→ příplatek za samostatný pokoj na ubytovně	140 Kč
Hotel Stará škola se snídaní	850 Kč
Hotel Broušek se snídaní	850 Kč
→ příplatek za samostatný pokoj v hotelu	300 Kč

Pokud si z naší nabídky ubytování nevyberete, můžete si zajistit vlastní ubytování v blízkém okolí, které najdete např. na www.booking.com.

To už je zcela na vás.

Stravování

Přímo ve městě Sloup jsou 2 restaurace a 2 prodejny potravin. Další stravování pro vás zajistíme přímo v místě konání v podobě skvěle vybaveného foodtrucku, který bude umístěn před kulturním domem. Poslední den setkání bude společenský večer s bohatým rautem.

Po celou dobu trvání akce bude na místě otevřený Speleobar.

Další možnosti stravování jsou i v blízkém okolí.

www.moravskykras.eu/gastronomie

Bohužel nemůžeme zajistit speciální stravovací požadavky. Pokud se vás toto týká, prosím, zařídte se sami dle vašich specifik a požadavků.

Počasí

V září se obvykle teploty u nás pohybují stále okolo 20° C, ale může být i deštivo.

Vybrali jsme tento termín právě pro obvyklé příjemné počasí bez letních veder, tak snad to vyjde. 😊

Doprovodný program

foto B. Koutecký

V rámci doprovodného programu jsme pro vás připravili nejen promítání filmů a stánky se speleotematikou, ale i doprovodnou výstavu.

Zcela zdarma můžete také navštívit jakoukoli přístupnou jeskyni v Moravském krasu.

A zlatým hřebem pak bude sobotní odpoledne, na které připravujeme rekonstrukci sestupu prvního člověka do propasti Macocha – mnicha Lazara Schoppera.

Zájemci se také budou moci přes Macochu projet po traverzu, který chystá naše Speleologická záchranná služba.

A sobotní večer zakončíme společensky – hudbou, tancem a bohatým rautem.

Konference Kras, jeskyně a lidé

2. ročník odborné konference **Kras, jeskyně a lidé** se uskuteční v pátek 22. 9. a v sobotu 23. 9. 2023 v kulturním domě městyse Sloup v Moravském krasu.

Témata konference

- Osidlování krasových oblastí
- První krasoví badatelé
- Vědecký pohled na jeskyně a jeho vývoj v čase
- Počátky a současnost moderní speleologie
- Současné využití a ochrana krasových oblastí

Vítány jsou příspěvky týkající se výše uvedených témat.

Oficiální jazyky pro příspěvky jsou čeština a angličtina. V případě češtiny doporučujeme doplnit příspěvek o anglický souhrn (summary).

Abstrakty příspěvků v max. rozsahu 1 500 znaků (včetně mezer), vložte prosím do předpřipravené šablony, která je ke stažení na webových stránkách konference a zašlete prosím na e-mailovou adresu: **abstracts_2023@gli.cas.cz**.

Instrukce k odeslání finálního příspěvku vám budou následně zaslány společně s informací o přijetí.

Důležité termíny

Uzávěrka pro příjem abstraktů: **1. 5. 2023**

Informace o akceptaci, nebo odmítnutí: **do 15. 5. 2023**

Uzávěrka pro dodání finálních článků: **30. 6. 2023**

Odborný výbor konference

Prezident: prof. RNDr. Pavel Bosák, DrSc.

Sekretář: Mgr. Michal Filippi, Ph.D.

Členové výboru: Dr. Johannes Mattes
RNDr. Jan Lenart, Ph.D.
RNDr. Petr Zajíček
Mgr. Filip Chalupka
Mgr. Petr Kostrhun, Ph.D.

A photograph of two cavers in a cave. One caver is in the foreground, wearing a green helmet with a headlamp, a red jacket, and orange gloves, looking towards the camera. The other caver is in the background, wearing a yellow helmet and a dark jacket, standing near a waterfall. The cave walls are wet and rocky.

EXKURZE

! **Důležité info:** na exkurze se registrujte v registračním formuláři (po spuštění registrace).

Doprava na lokality bude individuální!

Moravský kras

Moravský kras je nejznámější a nejvýznamnější krasovou oblastí České republiky. Najdete zde unikáty živé i neživé přírody, četné archeologické, paleontologické i kulturní památky. Krasové plošiny jsou rozřezány až 150 metrů hlubokými kaňony – žleby. Téměř 60 procent území Moravského krasu pokrývají lesy. Je tvořen především vápenci středního devonu až spodního karbonu. Známe zde více než 1 100 jeskyní. Pět jeskyní je zpřístupněno pro veřejnost. Jsou to **Jeskyně Balcarka**, **Kateřinská jeskyně**, **Punkevní jeskyně**, **Sloupsko-šošůvské jeskyně** a **Jeskyně Výpustek**. V minulosti zpřístupněná **Císařská jeskyně** je dnes využívána pro speleoterapii.

Jeskynní sedimenty dochovaly jedinečné doklady osídlení území člověkem neandrtálským před více než 120 000 lety i světově proslulé rytiny zvířat kultury magdalénieny z konce paleolitu (10–13 tisíc let před n. l.). Hutnické dílny z doby Velkomoravské říše (8.–9. století n. l.) využívaly železnou rudu střední části Moravského krasu.

Ochranu si zaslouží i živá příroda. Teplomilná společenstva na jihu střídají rozlehlé bučiny střední části krasu. Horské lesy rostou na suťových svazích ve žlebech. V Moravském krasu nalezneme také endemické druhy. Z území bylo pro vědu popsáno více než sto druhů bezobratlých živočichů. Pestrost Moravského krasu dokumentuje výskyt více než 2 000 druhů motýlů. Skupinu netopýrů a vrápenců zastupuje dvacet jedna druhů.

Nejcennější části území jsou chráněny v jedenácti přírodních rezervacích (PR), čtyřech národních přírodních rezervacích (NPR) a dvou národních přírodních památkách (NPP). Pro zcela výjimečné přírodní hodnoty byl téměř celý Moravský kras zařazen do sítě evropsky významných lokalit Natura 2000.

Exkurze do veřejnosti nepřístupných jeskyní Moravského krasu

Seznam jeskyní, ve kterých budou probíhat exkurze

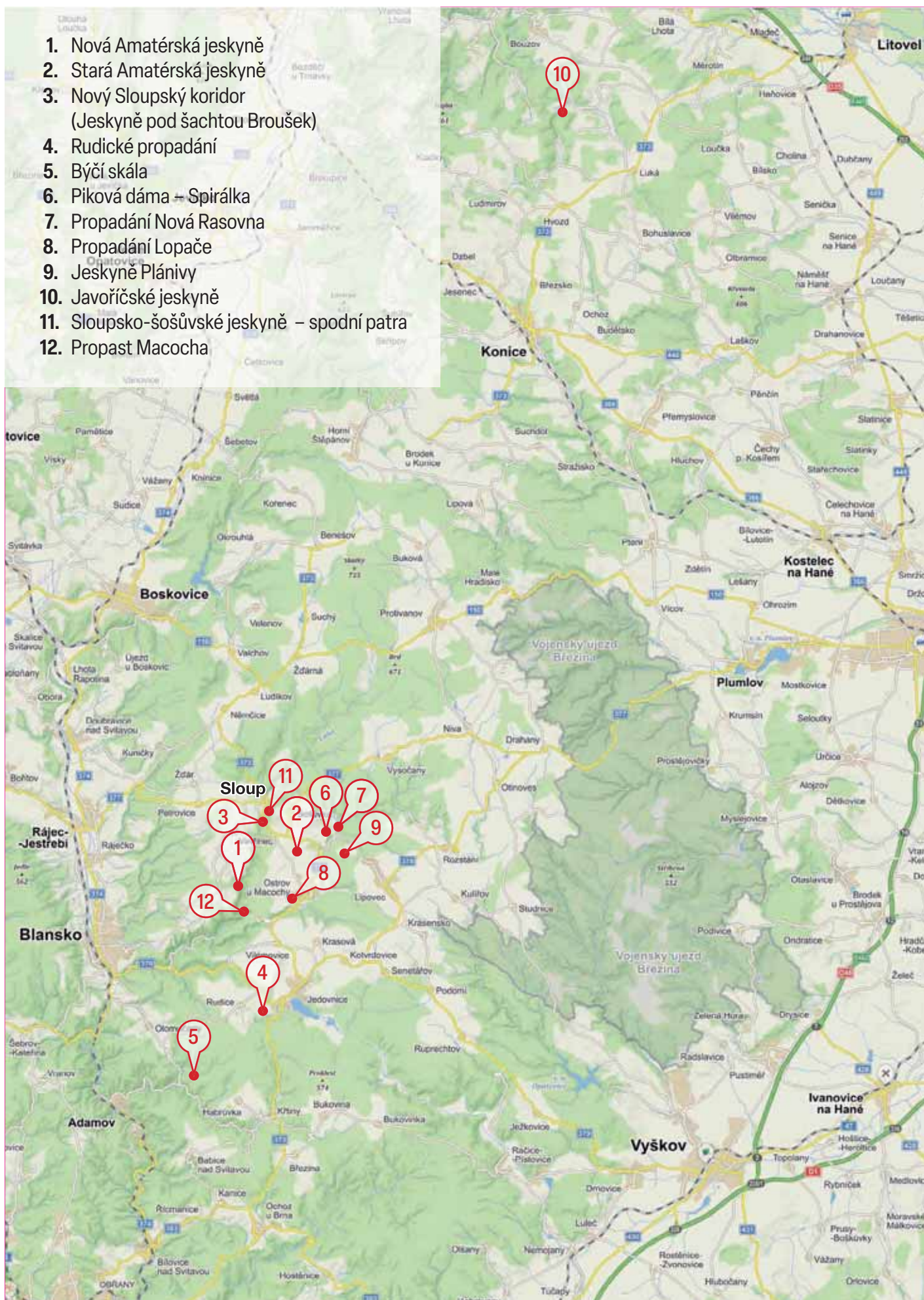
1. Nová Amatérská jeskyně
2. Stará Amatérská jeskyně
3. Nový Sloupský koridor (Jeskyně pod šachtou Broušek)
4. Rudické propadání
5. Býčí skála
6. Píková dáma-Spirálka
7. Propadání Nová Rasovna
8. Propadání Lopače
9. Plánivy
10. Javoříčské jeskyně
11. Sloupsko-šošůvské jeskyně – spodní patra
12. Slanění do propastí Macocha

Stručný popis jeskyní naleznete na dalších stránkách, podrobnosti k jednotlivým exkurzím jsou uvedeny pomocí symbolů. Před akcí bude vydán samostatný exkurzní průvodce včetně map jednotlivých lokalit.

Exkurzní symboly

1	Obtížnost snadná, bez větší fyzické námahy, vhodné i pro děti	DRY	Pohyb po suchu
2	Obtížnost střední, s fyzickou námahou	D/W	Pohyb po suchu i vodou
3	Obtížnost vysoká, použití pomůcek SRT	WET	Pohyb vodou (bez plavání)
4	Obtížnost extrémní, kombinace SRT a exponovaného volného lezení. Pouze pro velmi zkušené!		Pouze chůze
1h	Doba trvání exkurze		Žebříky (nutné mít vždy s sebou SRT vybavení pro jištění na pomocném laně)
1km	Délka trasy		Vodní plavba
70m	Délka vertikální trasy	SRT	Nutné SRT vybavení
HRZ	Horizontální trasa		
VRT	Vertikální trasa		
H/V	Kombinovaná trasa		

1. Nová Amatérská jeskyně
2. Stará Amatérská jeskyně
3. Nový Sloupský koridor
(Jeskyně pod šachtou Broušek)
4. Rudické propadání
5. Býčí skála
6. Piková dáma – Spirálka
7. Propadání Nová Rasovna
8. Propadání Lopače
9. Jeskyně Plánivy
10. Javoříčské jeskyně
11. Sloupsko-šošůvské jeskyně – spodní patra
12. Propast Macocha

1. Nová Amatérská jeskyně

Nová Amatérská jeskyně je nejdelším jeskynním systémem České republiky s cca 19 km chodeb. Spolu s dalšími jeskyněmi (Stará Amatérská, Punkevní, Sloupsko-šošůvské, Stará a Nová Rasovna, Piková dáma, Spirálka a jeskyně 13C) tvoří jeden celek, tj. systém vyvinutý podél Bílé vody a Sloupského potoka o celkové délce více než 50 km. Oba potoky se v podzemí stékají v jeskyni a tvoří známou říčku Punkva.

Do Nové Amatérské jeskyně lze vstoupit 100 m dlouhým umělým tunelem vedoucím z meandru Koňského spádu do Javorové chodby, která pokračuje do Západního Macošského koridoru. Zde, mírně vpravo, se nachází největší prostora jeskyně – Absolonův dóm. Z dómu lze pokračovat Bahníťmi jezery až k aktivnímu hřišti řeky Punkvy. Ta po proudu vede až k Předmacošskému sifonu, který odděluje Amatérskou jeskyni od propasti Macocha.

Proti proudu, koryto pokračuje až k Zadnímu jezeru, napájenému říčkou Punkvou. Z tohoto místa Východní Macošský koridor pokračuje Stupňovitou chodbou až do Ráztoka dómu ve vyšší jeskynní úrovni. Východní a Západní Macošské koridory se zde spojují a tvoří 900 m dlouhý Macošský koridor, který pokračuje na SSV. Tato chodba je charakteristická velmi bohatou a rozmanitou krápníkovou výzdobou. Na jejím konci po levé straně jsou tři vchody do Bludiště Milana Šlechty.

Labyrint představuje soutok Sloupského potoka a Bílé vody při povodních. Poblíž dómu U homole se chodba rozděluje na Sloupský koridor a Bělovodskou větev. Ta vede směrem k obci Holštejn a pokračuje k Dlouhému jezeru, k jehož překonání je zapotřebí lodě. Aktivní koryto potoka Bílá voda se nalézá za tímto jezerem. Proti proudu vede Chodba samoty přes rozsáhlý dóm nazvaný Katedrála Jiřího Šlechty k přítoku Povodňového sifonu Staré Amatérské jeskyně. Z dómu U homole, Sloupský koridor vede čtyřmi jezery do Černého dómu s labyrintem chodeb a aktivním tokem Sloupského potoka.

Pokračování vede úzkými průlezy až k Turbíně (nejužší místo na Sloupském potoce) až po zadní část Sloupského koridoru. Jedná se o prostorné chodby bohatě zdobená krápníkovou výzdobou.

Aktivní koryto Sloupského potoka končí u přítokového sifonu Sloupského potoka přitékajícího z nejnižších partií Jeskyní pod šachtou Broušek.

Nová Amatérské jeskyně Light
(vhodné pro děti)

Nová Amatérské jeskyně Medium

Nová Amatérské jeskyně Hard

2. Stará Amatérská jeskyně

Jeskyně se nachází na Ostrovské plošině pod vrcholem Simonova vrchu a představuje část nejdelšího jeskynního systému v České republice – Amatérské jeskyně o celkové délce 53 km.

Vchod do jeskyně je ze dna Cigánského závrtu. Vstupní šachta hluboká je hluboká 110 m, zabezpečená žebříky a ústí do Vstupního dómu, poté Kruhového dómu, dále do Sintrové síně a později do mohutného Dómu Objevitelů (90 × 30 × 30 m).

Dno dómu je pokryto podlahovým sintrem a stalagmitovými kupami. Pod hlinitým a štěrkovým svahem protéká podzemní řeka – Bílá voda, která vyhloubila výrazný, asi 1 km dlouhý průchod z přítokového sifonu z jeskyně 13C do nízkých, 300 m dlouhých polosifonů aktivního obtoku (Obtok) a odtokového sifonu.

Součástí jeskyně je také Přítoková chodba, dlouhá 250 m, místy s krásnou krápníkovou výzdobou a také přes 100 m vysoký Varietní komín a díle Povodňová chodba sloužící jako odtok Bílé vody. Jeskyně má bohatou krápníkovou výzdobu. Celková délka všech chodeb je cca 2 600 m.

3. Nový Sloupský koridor (Jeskyňě pod šachtou Broušek)

Jeskyňě pod šachtou Broušek je významný autonomní jeskynní systém v severní části Moravského krasu, mezi Sloupsko-šošůvskými jeskyňemi a koncem Sloupského koridoru Amatérské jeskyňě.

Tento komplexní jeskynní systém se skládá z několika geomorfologicky odlišných jeskynních pater odpovídajících různým fázím vývoje podzemních prostor, vázaných na podzemní tok Sloupského potoka. Jeho geografickou polohu lze definovat třemi body. Od Amatérské jeskyňě ji odděluje koncový sifon Sloupského koridoru Amatérské jeskyňě a soustava sifonů, kterými je propojena s vodní hladinou v blízkosti odtokového sifonu Palmové propasti ji odděluje od spodního patra Sloupsko-šošůvských jeskyň.

Třetím významným geografickým bodem je dosud nepřekonaný sifon S10 na konci Šošůveckého koridoru, která pravděpodobně vede do jeskynního systému Za Evropou a Indií. Přes Amatérskou jeskyňu byl dříve možný jen obtížný přístup do tohoto jeskynního systému, který vyžadoval překonání vzdálenosti 6 km a překonání pěti jezer a čtyř sifonů. Pro překonání této překážky byl v letech 2003–2005 vytvořen nový vstup do tohoto systému, a to vyhloubením 21 m hluboké šachty z povrchu do jednoho z komínů.

Tento vchod leží po levé straně na začátku Pustého žlebu u hotelu Broušek. Vstupní šachta je vystrojena pevnými železnými žebříky umožňujícími sestup do Dómu dle bezpečnostních směrnic a dále do prostorného Nového Sloupského koridoru. Pro tuto chodbu, kterou při vyšších vodních stavech protéká Sloupský potok, jsou charakteristické prostorné chodby s bohatou krápníkovou výzdobou. Chodbu uzavírají směrem k Amatérské jeskyňi dva sifony, které lze obejít průchodem s několika drobnými stupni, rovněž vyvedenými železnými žebříky.

Tato chodba ústí do Šošůveckého koridoru, přímo navazujícího na koncové části Sloupského koridoru Amatérské jeskyňě a jimi až k jeskyňím Za Evropou a Indií u obce Sloup. Pro tuto chodbu je charakteristická velká rozmanitost – od menších chodeb silně zanesených sedimentem až po prostorné chodby podobné těm v Amatérské jeskyňi.

Jeskyňě pod šachtou Broušek

Jeskyňě pod šachtou Broušek long

4. Rudické propadání

Rudické propadání navazuje na jeskyni Býčí skála a společně tvoří 2. největší českou jeskyni o délce 13 kilometrů. Jedovnický potok se noří do hloubky 90 metrů a tvoří v podzemí soustavu vodopádů, které v zimě zamrzají a tvoří ledopády.

Po sestupu cca 90 m hluboko se návštěvníci dostanou do hlavní jeskynní chodby. V tomto koridoru tvořeném vysokým kaňonem se návštěvníci budou pohybovat na aktivním toku divokých vod Jedovnického potoka pomocí instalovaných žebříků a lanových traverzů.

Nad podzemní řekou, někdy i více než 100 m nad ní, byl nalezen labyrint komínů a horizontálních chodeb, který je spolu s bohatou krápníkovou výzdobou dokladem nekončícího procesu krasovění. V jeskyni se nachází také Rudická propast, nejhlubší česká suchá propast, a Obří dóm, jedna z největších jeskynních prostor v Česku. Srbský sifon pak tuto jeskyni spojuje s jeskyní Býčí skála.

Rudické propadání

Rudické propadání SRT

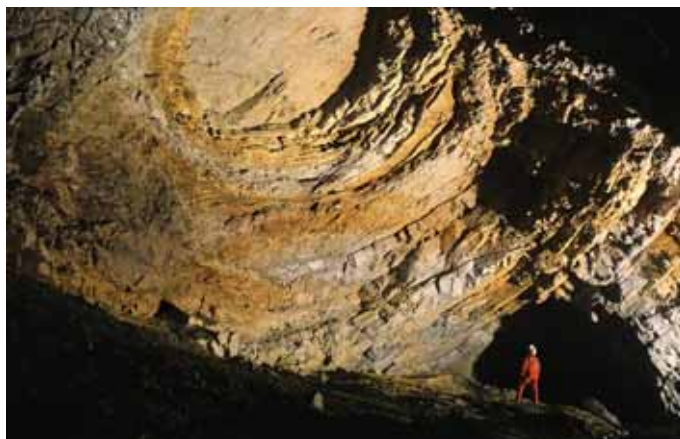
5. Býčí skála

Jeskyně Býčí skála je součástí druhého nejdelšího jeskynního systému v České republice. Je také známá díky archeologickým nálezům. Jeskyně se nachází ve střední části Moravského krasu, v Josefovském údolí mezi městem Adamov a obcí Křtiny.

Spolu s jeskynním systémem Rudické propadání tvoří Býčí skála po Amatérské jeskyni druhý nejdelší český jeskynní systém. Jeho známá délka je přes 13 km. Vchod do jeskyně byl vždy místně známý, první písemná zmínka pochází z roku 1669. Jeskyni navštívili dva evropští panovníci: 7. 9. 1804 císař Svaté říše římské František II. a při jiné příležitosti Alois I. kníže z Lichtenštejna. Část Před síně prozkoumal v letech 1867–1873 archeolog Jindřich Wankel, který objevil paleolitické sídliště z doby kolem 100 000–10 000 př. Kr. Později byla nalezena soška bronzového býka a od roku 1872 bylo vykopáno velké naleziště halštatské kultury. Naleziště obsahovalo zvířecí a materiální dary, plodiny, textil, keramické a plechové nádoby, šperky, skleněné a jantarové korálky. Podle Wankela byly nalezeny kostry jednoho muže a čtyřiceti mladých žen. Některé ženy byly sřaty, některým chyběly nohy nebo ruce. Na malý „oltář“ byla položena lebka a useknuté ruce.

Wankelův romantický výklad byl ten, že objevil hrob šlechtice doprovázeného rituálně zabitými ženami. Jiné teorie předpokládají smrt lidí skrývajících se v jeskyni během války nebo výbuchem plynu nebo prachu. Pozdější výzkum identifikoval sedmnáct koster jako muže; lidé se pohybovali od dětí až po dospělé ve věku 50–60 let. V roce 1920 byla při odčerpání vody objevena další jeskyně, „Nová býčí skála“, kterou protékal Jedovnický potok.

Za druhé světové války nacisté v jeskyni vybudovali podzemní továrnu, která poškodila vstupní prostor. Po válce bylo objeveno několik dalších jeskyní (Sobolova [Barová], Májová, Prolomená a Proplavaná).

Býčí skála
(vhodné i pro děti)

Býčí skála long

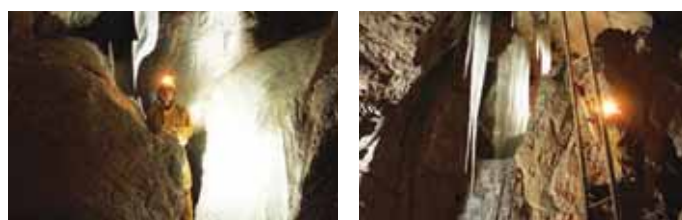
6. Piková dáma – Spirálka

Jeskyně Piková dáma se nachází v blízkosti uzávěrové stěny poloslepého Holštejnského údolí. Je to starý ponor potoka Bílá voda. Ponor je opuštěný, jen jeho nejspodnější část může být občas protékán vodou. Klesá ve dvou stupních až k povodňové hladině potoka Bílá voda v úrovni -61 m pod povrchem. Jeskyně se skládá z neobvyklého labyrintu chodeb, šachet, dómů, síní a jezírtek. Výzdoba je poměrně vzácná a dochovala se pouze v horních partiích. Některé části jsou z důvodu zvláštní dynamiky vzduchu vyplněny ledem (Ledová pasáž). Spojení s nedalekou jeskyní Spirálka bylo objeveno v roce 1968. Jeskynní potápěči propojili obě jeskyně v roce 1979 ponorem v sifonu mezi oběma jeskyněmi. Celková délka jeskyně je 1 700 m.

Jeskyně Spirálka byla objevena z hloubené šachty v nestabilní suti na okraji v pravém svahu Hradského žlebu.

Šachta končila obrovskou propastí s rozsáhlým labyrintem dómů a chodeb v hloubce 67 m pod povrchem. Vstupní, 20 m hluboká šachta, vede do puklinovité úžiny, kterou se lze dostat na vrchol 40 m hluboké Ústřední šachty. V polovině šachty je spojovací chodba s jeskyní Piková dáma (Spojnice).

Dno šachty tvoří suťový kužel klesající k úrovni Jezírka – na začátek sifonu mezi jeskyněmi Piková dáma a Spirálka. Celková délka jeskyně Spirálka je cca 1 800 m. Jeskyně je vybavena pevnými ocelovými žebříky.

7. Propadání Nová Rasovna

Jeskyně patří k významným jeskyním v Moravském krasu.

Jedná se o ponor potoka Bílá voda, jednoho ze dvou přítoků podzemní říčky Punkvy. Vstupní část má propasťovitý charakter spojující bohatě zdobenou horní úroveň se střední úrovní typickou zajímavými tvary stěn. Spodní úroveň tvoří dlouhé chodby povodňového charakteru.

Do jeskyně vedou tři vchody. Horní vchod, umístěný u silnice, je stupňovitá šachta o hloubce cca 50 m vybavená ocelovým žebříkem. Nižší část tvoří rozměrná horizontální Macošská chodba, která vede až k Macošskému sifonu, oddělující tuto jeskyni od jeskyně Piková dáma. Celková délka jeskyně je přes 2 000 m.

8. Propadání Lopače

Ponory potoka Lopač se nacházejí v Ostrovském žlebu na jižním okraji obce Ostrov u Macochy. Jeskynní systém tvoří jeskyně Starý Lopač a jeskyně Nový Lopač, oddělené 60 m dlouhým a 7 m hlubokým sifonem.

Jedná se o složitý systém meandrovitých chodeb a dómů s protékajícím Lopačským potokem. Dosud neznámé spodní patro jeskynní systém odvodňuje území směrem k Malému výtoku v údolí říčky Punkvy.

Celková délka jeskyně přesahuje 2 km.

9. Jeskyně Plánivy

Jeskyně odvádějí vody Plánivského potoka do údolí na Plánivské planině mezi obcemi Holštejn a Lipovec. Jeskyně Plánivy se vyznačuje dlouhými a těžko přístupnými vertikálními puklinami a meandry protékajícími Plánivským potokem.

Jeskyně patří k jeskyním s nejproblematičtější dostupností v Moravském krasu. Jediným větším prostorem v první polovině jeskyně je Hlinitý (hlinitý) dóm, vysoký 25 m. Bohatá výzdoba je patrná zejména ve Stříbrném Dómu.

System má délku cca 500 m s hloubkou 90 m.

Pozor – extrémně obtížná exkurze!

10. Javoříčské jeskyně

Podzemní systém Javoříčských jeskyní tvoří složitý soubor chodeb, jeskyní a propastí vytvořených uvnitř devonských vápenců potokem Špraněk, poblíž města Olomouc.

Dosud bylo prozkoumáno přes 3,5 km chodeb. Jeskyně je nádherně vyzdobená krápníky, ty nejkrásnější se nacházejí ve dvou mohutných prostorách nazvaných Suťová jeskyně a Jeskyně obrů.

Kromě tradičních druhů stalaktitů a stalagmitů, z nichž některé dosahují úctyhodné velikosti, je zde velký výskyt heliktitů (stalaktitů a stalagmitů rostoucích proti zákonům gravitace).

Spodní patro tvoří složitý labyrint chodeb propojených až 60 m hlubokými propastmi, které ještě nejsou zcela prozkoumány.

11. Sloupsko-šošůvské jeskyně – spodní patra

Jedná se rozsáhlý komplex podzemních dómů, chodeb a propastí, který má dvě výškové úrovně. Sloupsko-šošůvské jeskyně jsou významným místem nálezů pozůstatků jeskynních zvířat (medvěd, lev, hyena). Jeskyně Eliščina s bohatou krápníkovou výzdobou má také výbornou akustiku, a proto je občas využívána pro koncerty komorní hudby.

Při rekonstrukci v roce 1997 byla Stupňovitá propast překlenuta mostem a návštěvníkům se otevřel nový netradiční pohled. Nagelova propast hluboká 80 metrů je největší podzemní propastí tohoto typu v České republice. Ze dvou plošinových mostů se návštěvníci mohou dívat dolů.

Od roku 1997 je součástí prohlídkového okruhu i světoznámá archeologická lokalita – jeskyně Kůlna, kde byla nalezena část lebky neandrtálského člověka stará asi 120 000 let. Oblast Sloupsko-šošůvských jeskyní, objevená na počátku 20. století, se vyznačuje křehkou a barevnou krápníkovou výzdobou.

Působivým zážitkem je také návštěva nepřístupných spodních pater jeskyně, protékané Sloupským potokem.

12. Slanění do propasti Macocha

Propast Macocha je největší propastí tohoto typu ve střední Evropě. Hloubka propasti je 138 metrů, rozměry půdorysné jsou 174 × 76 metrů. Propast si mohou návštěvníci volně prohlédnout ze dvou vyhlídkových můstků. Horního – ve výšce 138 metrů nade dnem a Dolního – ve výšce cca 90 metrů nade dnem. Návštěva dna propasti je od roku 1914 nedílnou součástí prohlídky Punkevních jeskyní.

Výchozím bodem k návštěvě obou vyhlídkových můstků u propasti je placené parkoviště asi 200 metrů od propasti. Nedaleko od Horního můstku je stanice lanové dráhy, vedoucí k Punkevním jeskyním. Lanová dráha od Horního můstku propasti Macochy k Punkevním jeskyním je v měsících leden a únor mimo provoz. V březnu je otevřena pouze o víkendech.

Samotná propast vznikla s největší pravděpodobností prolomením zesláblé klenby obrovského podzemního dómu, protékaného ponornou říčkou Punkvou. Splynutím krasové sníženiny na povrchu s jeskyní se otevřela vertikální dutina o dnešní hloubce 138,5 metrů. Mohutné rozměry propasti umožňují denní osvětlení celé prostory a proto ji v krasové klasifikaci řadíme k propastem typu „light hole“. Toto se odráží i v podmínkách klimatických a vegetačních. Ponorná říčka Punkva, která protéká dnem propasti, vzniká soutokem celé řady ponorných vodotečí, které protékají na území vápenců od severu a východu a spojují se v komplexu jeskyně Amatérské (délka jejich dosud známých chodeb je přes 30 km). Nejvýznamnější jsou Sloupský potok a Bílá voda. Propast Macochu od jeskyně Amatérské odděluje soustava komplikovaných sifonů. Do propasti vtékají vody Punkvy tzv. Jalovým korytem, zčásti napájejí Horní jezírko (hloubka asi 13 metrů) a přetékaají do Dolního jezírka (hloubka okolo 40 m). Odtud pak voda odtéká přes sifony na tzv. Čtyřicítku (nazváno dle původní hloubky) na vodní plavbu a dále k vývěru v Pustém žlebu.

První písemná zmínka o sestupu člověka do Macochy pochází z roku 1723, kdy se do propasti nechal spustit mnich minoritského kláštera v Brně Lazarus Schopper.

Exkurze do veřejnosti přístupných jeskyní Moravského krasu

Punkevní jeskyně

Punkevní jeskyně se nacházejí v kaňonu Pustého Žlebu asi 1 km od Informačního centra Skalní mlýn. Jeskyně byly postupně objevovány v letech 1909–1933 skupinou speleologů profesora Absolona. Návštěvníci procházejí mohutnými podzemními prostory a chodbami zdobenými stalaktity a stalagmity až na dno světoznámé propasti Macocha.

Propast je hluboká 138,7 m, s fascinujícími půdorysnými rozměry: 174 × 76 m. Po pěší procházce následuje projížďka motorovým člunem po podzemní říčce Punkvě. Součástí projížďky je návštěva Masarykova dómu, jedné z nejkrásnějších jeskyní Moravského krasu.

Punkevní jeskyně jsou součástí nejdelšího jeskynního systému v ČR, Amatérské jeskyně, jejíž chodby jsou dlouhé přes 50 km.

Trvání exkurze 2 hodiny.

Jeskyně Výpustek

Jeskyně Výpustek je zpřístupněná jeskyně v centrální části Chráněné krajinné oblasti Moravský kras. Nachází se v horní části Křtinského údolí, v obci Křtiny. Tvoří dvě podzemní úrovně dávného ponorného systému Křtinského potoka. Jde o významnou paleontologickou lokalitu, jednu z mála evropských lokalit, kde lze nalézt kompletní kostry raně kvartérní (pleistocénní) fauny.

Celková délka všech dnes známých prostorů je 1 300 m s denivelací 55 m. V době speleologických průzkumů v 18. století byla považována za největší jeskyni na Moravě. V průběhu 20. století byla intenzivně využívána k těžbě fosfátových hlín, jako armádní skladiště, továrna německé armády na výrobu leteckých motorů a později tajné velitelské stanoviště ČSLA.

Přesto byly některé části zachovány v přirozeném stavu. Jeskyně je zpřístupněna pro turistické účely od roku 2008.

Trvání exkurze 1 hodina.

Sloupsko-šošůvské jeskyně

Jedná se rozsáhlý komplex podzemních dómů, chodeb a propastí, který má dvě výškové úrovně. Sloupsko-šošůvské jeskyně jsou významným místem nálezů pozůstatků jeskynních zvířat (medvěd, lev, hyena). Jeskyně Eliščina s bohatou krápníkovou výzdobou má také výbornou akustiku, a proto je občas využívána pro koncerty komorní hudby.

Při rekonstrukci v roce 1997 byla Stupňovitá propast překlenuta mostem a návštěvníkům se otevřel nový netradiční pohled. Nagelova propast hluboká 80 metrů je největší podzemní propastí tohoto typu v České republice. Ze dvou plošinových mostů se návštěvníci mohou dívat dolů.

Od roku 1997 je součástí prohlídkového okruhu i světoznámá archeologická lokalita – jeskyně Kůlna, kde byla nalezena část lebky neandrtálského člověka stará asi 120 000 let. Oblast Sloupsko-šošůvských jeskyní, objevená na počátku 20. století, se vyznačuje křehkou a barevnou krápníkovou výzdobou.

Působivým zážitkem je také návštěva nepřístupných spodních pater jeskyně, protékané Sloupským potokem.

Trvání exkurze 2 hodiny.

Ostatní exkurze

Geologická exkurze (procházka Moravským krasem s geologickým výkladem)

Povrchová exkurze bude zaměřena na procesy, které utvářely Moravský kras. Bude představena sedimentace devonských útesů, prezentována tektonická stavba celé oblasti, která určuje jak dnešní tvar tělesa vápenců v terénu, tak hlavně vznik a vývoj jeskynních systémů. Dále budou diskutovány paleokrasové procesy a další mladší modelace území Moravského krasu. **Doba trvání ca 5 hodin pěšky.**

Historická exkurze (Sloupské jeskyně)

Exkurze do Sloupsko-šošůvských jeskyní zaměřená na historii speleologických výzkumů v Moravském krasu. **Doba trvání asi 4 hodiny.**

Muzeum Blanenska

Expozice muzea věnované vývoji Moravského krasu a jeskynním archeologickým nálezům. www.muzeum-blanenska.cz

Veřejně přístupné jeskyně Moravského krasu

Níže najdete přehled veřejně přístupných jeskyní v blízkém okolí. Z města Sloup do nich dojdete i pěšky, pouze do jeskyně Výpustek je lepší jet autem (20 km).

<https://visit.caves.cz/en/cave/sloupsko-susuvske-jeskyne>

<https://visit.caves.cz/en/cave/punkevni-jeskyne>

<https://visit.caves.cz/en/cave/katerinska-jeskyne>

<https://visit.caves.cz/en/cave/jeskyne-balcarika>

<https://visit.caves.cz/en/cave/jeskyne-vypustek>

Jakoukoli veřejně přístupnou jeskyni můžete navštívit individuálně a zcela zdarma na základě prokázání vaší registrace na setkání či konferenci.

Výlety po okolí

Moravský kras nabízí mnoho zajímavostí, které můžete sami navštívit.

Více zde: www.south-moravia.com/en/destinations/moravian-karst

Důležité kontakty

ORGANIZACE

Zdeněk Motyčka

karst2023@speleo.cz
z.motycka@mediform.cz

EXKURZE

Tomáš Mokry

tomas.mokry@minerva-is.cz

REGISTRACE

Kamila Svobodová

karst23.register@gmail.com

KONFERENCE KRAS, JESKYNĚ A LIDÉ

Michal Filippi

filippi@gli.cas.cz
abstracts_2023@gli.cas.cz

Další důležité informace obdržíte ve 3. cirkuláři nebo sledujte web: www.speleo.cz/karst2023

Kontaktní e-mail: karst2023@speleo.cz

Těšíme se na setkání s vámi!

Autoři uvedených fotografií:

J. Šanda

P. Zajíček

J. a K. Šírovi

B. Koutecký

M. Audy

P. Polák

J. Mrázek

R. Nejezchleb

a archiv Správy jeskyní ČR

PARTNEŘI

Pořádá Česká speleologická společnost ve spolupráci
s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR,
Správou jeskyní ČR, Českou geologickou službou
pod záštitou Mezinárodní speleologické unie – UIS

